

© Document F-40

Retail-sized containers of fish salad sealed with a plastic band

This *teshuva* is reprinted from
page 82 of the *Madrich*

שאלה: כשמכנינים דגים טהורים במפעל תחת השגחה כראוי, ושולחים את זה לקונים בקופסאות של פלסטיק המכוסים, והסגורים מסביב למכסה בסרט של פלסטיק, האם סגי בהכי להחשב כב' חותמות או לא?

תשובה: התוס' בע"ז (י"ב. ד"ה ושדי) ייסדו דהנכרים רק חשודים הם על הגזל להחליף את הכשר בטריפה בכדי להרויח אבל אינם חשודים להחליף רק בכדי להכעיס להישראל. ודברי התוס' הללו הובאו להלכה ברמ"א ליו"ד סימן קי"ח סעיף ב' [עיין שם בביאור הגר"א ס"ק י"א]. וכאן ברוב המקרים באמת אין מקום לחוש שמא החליף הנכרי הנקג, או אחד מן הפועלים העובדים, דבודאי תהי' הטרחה מרובה מאשר הרווח, את"ל שיהי' שמה איזה ריוח, וממילא על פי פשוטו אין צריך בכלל לשום סימנים.

ואפילו במקרים בודדים דיש מקום לחוש לשמא החליפו בכדי להרויח בגזלתם, על פי פשוטו נראה, דגדר ההבדל שבין חותם אחד לבין שני חותמות תלוי הוא בשיעור הטרחה הכרוכה במעשה הזיוף, דבחיתום אחד איכא טרחה מועטת, ובב' חותמות איכא טרחה מרובה, כמבואר בגמרא ע"ז (דף לא.) ובפרש"י שמה [ועיין דרכי תשובה לסימן קי"ח ס"ק ה' וכף החיים (שמה ס"ק נ"א) בקביעות פרטי שיעור הטרחה בזה]. וסרט של פלסטיק הסוגר את מכסה הקופסא [דוגמת הסרט של פלסטיק הסוגר את מכסה בקבוקי היין] בודאי יש בו טרחה מרובה לזייפו, וממילא דבר פשוט הוא שגדרו על פי דין כשני חותמות – דאין זה בבחינת הלכה למשה מסיני והלכתא בלא טעמא להצריך ב' חותמות, אלא הדבר תלוי בשיעור הטרחה, וכדברי הגמרא הנ"ל – ובהכי סגי אפילו לחבי"ת.¹ והרר"מ גנק, שיחי', אמר שכמדומה לו שכן שמע מכב' מוהגר"ד ס"ס, ז"ל, ופשוט.

צבי שכטר

עש"ק פ' תצוה, תשנ"ה

* באייר תשס"ז הרב שכטר הוסיף:

וכן הדין בכל כיוצא בזה. ואם הנכרים חותמים את הקופסאות (שבהם הדגים הנקשרים) לשם שמירה מעולה – שלא יכניס מי שהו אל תוכם איזה סם המות (כמו שתמיד חוששים בזה"ז), ושלא יחליפו את הדגים באחרים הגרועים מהם ויהיה הפסד למפעל שלהם, שיוציאו עליהם שם-רע שהדגים הבאים ממפעלי פלוני גרועים הם, והם כבר מדקדקים היטב לסגור את הקופסאות בסרט דבוק חזק באופן שקשה מאוד לזייף, פשיטא דבהכי סגי, דאין מן צורך להשים את החותמות "לשמה". וגם אין מן הצורך שיהא אותיות של אשורית על החותמות, ואין מן הצורך שנחמיר אנחנו בענין שני החותמות יותר ממה שנהגו הקאמפפני"ז ליוזר מטעמים מסחרים שלהם.

¹ ר"ל חלב, בשר, יין, תכלת – שצריכים ב' חותמות (גמרא ע"ז סוף לט. וברש"י שם ד"ה חבי"ת).